KATKI

Devrimci Sosyal Demokrat

* Tarih En Objektif Eleştirmendir
* Türkiye İşçi Fırkası
* Yurt Dışındaki Sollardan Güncel Bir Kesit

YIL 5. SAYI 13. NİSAN 1975. FİATI 5 LİRA

TARİHÎ MOMENT

KATKI'NIN 5 YILDIR ÖNERDİĞİ FİKİR, YIĞINLARCA BENİMSENİP MADDÎ GÜÇ HALİNE GELİRKEN;

TÜRK - İŞ GENEL BAŞKANI HALİL TUNÇ BİLE İŞÇİLERE «LOKAVT YAPILAN FABRİKALARDAN AYRILMAYINIZ. ÜRETİME DEVAM EDİNİZ. SİZİN DE ORADA PAYINIZ VARDIR» DEMEK ZORUNDA KALIRKEN;

BUNA KARŞI TÜRKİYE İŞVEREN SENDİKALARI KONFEDERASYONU BAŞKANI HALİT NARİN, ANCAK «ÖYLE BİR DURUM OLURSA, O ZAMAN REJİM DEĞİŞİYOR DEMEKTİR VE ÖYLE BİR DURUMDA BİZ HERKESTEN ÖNCE GİDER, FABRİKALARIMIZIN ANAHTARINI CUMHURBAŞKANINA VERİRİZ.» DİYEBİLİRKEN;

PROVOKATİF VE ÜTOPİK SOL KADROLARLA ZIMNÎ İŞBİRLİĞİNDE PALAZLANAN;

GERİCİLER İTTİFAKI (MC), ANTİ - KOMÜNİST (YANİ FAŞİST) İLKELERDE ANLAŞARAK «HÜKÜMET» OLDU!

YIĞINLARIN GERÇEK SÖZCÜLERİNİN SUSTURULABİLECEĞİ BU DÖNEMDE ARTIK SÖZ HAKKI YALNIZ YIĞINLARDA VE YIĞIN HAREKETLERİNDEDİR!..

KATKI

Şadi Baba'dan bir solukluk öfke :

TÜREDİLER

Utanın, neye gerek dört «sosyalist partisi»
CIA'ya alet olup milleti bölmektir bu!
Sosyalistler arası ayrılıklar yaratıp,
Aptalca, budalaca, sersemce ölmektir bu!

ŞADİ ALKILIÇ

F. Almanya'dan Bir Kritik

BATI ALMANYA'DA DEMOKRASİ GÖSTERMELİK Mİ?

H. OKUTAN

Almanya'da tekmil yayın organlarını geçen ay içinde en fazla ilgilendiren tema CDU, Hristiyan Demokrat Birliği partisi Berlin Parti Başkanı Lorenz'in anarşistlerce kaçırılması oldu.

Birbirleriyle son derece sinirli bir tonla çatışan parti genel başkanlarından, uykusuzluk ve yorgunluktan takatsiz düşmüş bakanlar veya polis yetkililerine kadar her türlü tartışmalar, konuşmalar izlendi televizyonlarda, radyolarda. Düzinelerle yorumlar yapıldı, demeçler verildi.

Fakat gözlerden kaçan şu oldu :

Kamuoyuna bu yorgun, sinirli çehrelerle acıklı demeçler verip kaçırılan politikacının ismi üzerinden iç barış, emniyet, insanlık fikrini işleyenler, Lorenz serbest bırakılır bırakılmaz korkunç bir şiddetle arama tarama işlemine giriştiler. Bir önceki demeçleri veren, yorumları yapan yahut yaptıran kişiler bu sefer iftiharla binlerce ve binlerce insanın arandığını, yüzlerce eve girildiğini, onbinlerce aracın yine binlerce, takviye edilmiş polis birlikleri tarafından kontrol edildiğini haber verdiler.

Tevkif edilenler, kameralardan görüldüğü kadarıyla, dünyanın hiçbir benzeri ülkesinden aşağı kalmayacak bir metazori ile içeri alınıyorlar, pürsilah polisler, başlarında çelik miğferleri, çelik yelekleri, omuzlarında en otomatik silâhlarıyla sanki bir harb oluyor havasını veriyorlardı.

Berlinli herhangi bir vatandaşın polisin «DUR» emrine, velevki sarhoşlukla veya dalgınlıkla da olsa riayet etmemesi onun yüzdeyüz ölüme mahkumiyeti sayılırdı.

Tevkif edilenlerin hemen hepsinin ertesi gün tekrar salıverildiğini duyduk, ama hangi metotlarla sorguya çekildikten sonra? Bunu bilmiyoruz. Onu da okuyup öğreniriz yakında, inşallah...

Enteresan bir nokta da baş adalet dağıtıcısı olmak gereken devletin Lorenz'i kaçıranlara ait ipucu verebilecek olanlara 300.000 üçyüzbin DM. yani 18.000.000 Lira tutarında para vaadetmesi oldu. Sonra açık düzen, hür demokratik düzene sahibolmanın verdiği rahatlığı hissettirmeğe çalışarak, bu para vaadi karşısında binlerce ihbar yapıldığını, hemen hemen hepsinin ipe sapa gelir tarafları olmadığını duyurdular. Kuruşlarını hesabederek yaşamaya alışmış, ve mecbur olan Alman halkına vaadedilen bu piyangonun nasıl bir «jurnalciliği teşvik» olacağını hesaba katmıyarak hemen, biraz önceki seçimde kaybedilmiş yahut kaybedilmesini mümkün gördükleri oyları yeniden ve parayla kazanmağa çalıştılar : «İşte biz halkın huzuru ve emniyeti için aslında böyle arslanlar gibi didiniriz» intibaını vermeye gayretle...

Muvaffak oldular mı, bilemeyiz ama akıllı, günlük hayhuy ve teknik yorgunluğunun dışında biraz kafa yormasını becerebilen bir Alman vatandaşının bu polis aksiyonuna tiksinti ile bakacağından eminiz.

Anarşinin derindeki sebebine hiç eğilmeden, içindeki genç devrimci kanatların sesine hiç kulak vermeden, huzur şampiyonluğu yapan Alman Sosyal Demokratları bu gidişleriyle şimdiki iktidarlarından da olacaklar ve hergün halk gözünde kaybettikleri saygınlıklarını tekrar kazanıp iktidara gelinceye kadar çok zaman yitireceklerdir.

TARİH EN OBJEKTİF ELEŞTİRMENDİR

Haftalık Gül Bahçesi, yazılarında, Türkiye Sosyalist Fırkası'nı ve bu Parti'nin lideri durumunda olan Sosyalist Hilmi'yi savunuyordu. 16 sayfalık bu haftalık dergi, 19 Kasım 1921 tarihli ikinci sayısında, **Sosyalist Fırkası Ve Muhalefete Yeltenen Cemiyetler** başlıklı bir yazı yayınlamaya başlamıştı. Bu yazıda **İşçi ve Çiftçiler** (Dr. Şefik Hüsnü ve arkadaşlarının kurduğu İşçi ve Çiftçi Sosyalist Fırkası) ile **Müstakil sosyalistlere** (Türkiye Sosyalist Fırkasından ayrılanlar) çatmakta ve kendi açısından eleştirmektedir.

Sadeleştirerek verdiğimiz aşağıdaki yazıda şunları okuruz :

«Başlığımızı okuyanlar hiç şaşmasınlar, muarızlarımızdan birisinin bizim aksiyonlarımızdan ve yaptıklarımızdan bahsederken dediği gibi, bu memleket gazeteler memleketidir. O sayın zat hiç olmazsa yaşadığı sürece şu gerçeği kavrayabilsin. Mütareke ilân olunalı henüz dört sene olmadı. Sosyalist Hilmi arkadaşın onbeş sene öncesinden beri tek başına yapmak istediği sosyalistliği bir tarafa bırakırsak, şu memlekette umumi sosyalistlik akımı mütarekenin ilânından sonra başladı.

Bu kadar az bir müddet zarfında burada teşekkül eden Sosyalist Fırkasına benzer şeylerin sayısı ise nâmütenâhi... Zavallı memleket halkı daha SOSYALİST kelimesini bile bin müşkülâtla hazma çalışırken, o hasta miğdeye daha neler indirmeye çalışıyorlar.

Batı memleketlerinin her diyarında filvâki muhtelif sosyalist partileri vardır. Sosyalistler muhtelif yollara ayrılmışlardır. Fakat orada sosyalistlik yüzlerce yıl önce, bu memleketteki şimdiki halinden daha ziyade ilerdeydi. Zamanın geçmesiyle, bu memleketlerdeki sosyalistlerin içtihatları tâli meselelerde birbirinden ayrılmış ve buna binaen bazısı mûtedil, bazısı ihtilâlci, bazısı demokrat fikirler taşımaya başlamışlar. Bundan sonra birbirlerinden ayrılarak, görülen ihtiyaç üzerine, cümlesi sosyalistliğin birer yolunu izlemeye başlamışlardır.

Bakınız bu neye benzer : Diyelim ki Karaköy'den üç arkadaş Beyazıt'a gitmek için kalkarlar. Eminönü'ne kadar beraber gelirler. Orada birisi tramvayla ve Sultanahmet yoluyla rahatça Beyazıt'a kadar gitmek, ve diğeri Bâbıâli yokuşundan çıkmak, gideceği yere ulaşmak ister.

Her üçünün de gitmek istedikleri yer birdir. Fakat bu hedeflerine, Eminönü'ne kadar beraber geldikten sonra, ayrı yollardan ulaşmağa çalışıyorlar.

Her birisi kendi seçtiği yolu en uygun, en sıkıntılı sayıyor. Bizde ise böyle değil. Karaköy'den Beyazıt'a gitmek için kalkar kalkmaz. Eminönü'ne gelmeden ayrılıyor, birimiz köprünün sağ kaldırımını, diğeri ortasını, öteki de sol kaldırımını izliyerek yüzüyoruz. Üç arkadaşın aynı yolda onar metre mesafe ile gitmesindeki garâbet kadar tuhaf şey olur mu?

Yukarda söylediğimiz gibi, biz zaten böyle şeyler yapmakta temayüz etmişiz. Her eserin bir müessisi vardır nazariyesini takip ederek, ben de burada, bu suretle hareketin sebeplerini araştırmak istiyorum.

İttihat ve Terakki Cemiyeti tarafından İstanbul'dan sürgün edilerek uzaklaştırılanlar Mütakerenin ilânı üzerine, birer ikişer İstanbul'a gelmeye başlamışlardı. İlk gelenlerin arasında kırmızı yelekle Sosyalist Hilmi arkadaş da vardı. Hilmi arkadaş, hemen İstanbul'daki üç dört arkadaşiyle bir araya gelerek, Türkiye Sosyalist Fırkası'nın teşkili için çalışmaya başladılar ve üç ay içinde bir program ve Dahilî Nizamname tanzim ederek Fırkayı meydana getirmeyi başardılar. Aradan beş altı ay kadar bir zaman geçmişti ki, Birinci Cihan Savaşı esnasında Hükümet tarafından onbinlerce lira sarfedilerek öğrenim için Almanya'ya gönderilen Türk öğrencilerinden bazıları bir grup halinde Partiye müracaat ederek beraber çalışmak istediklerini ve Fırka Heyet-i İdaresi azalığına (Partinin yönetim kurulu üyeliğine) kendilerinden beş altı kişinin tayinini, aksi taktirde ayrı bir parti teşkil ederek Türk Sosyalist Fırkası'nı yok etmek için çalışacaklarını talep ve beyan ettiler. Böyle bir müracaat karşısında kalan parti uzun uzadıya düşündükten sonra, pek mevsimsiz ve yersiz olan bu müracaatı reddetmeye karar verdi. Çünkü uzun senelerden beri memleketimizde sosyalistliğin neşir ve tamimi için ellerinden gelen fedakârlığı ihtiyâr ederek çalışan Hilmi ve arkadaşları bilmiyorlardı ki, bu müracaat eden arkadaşlar şimdiye kadar sosyalistliğin (s)sini bile ağızlarına almamışlardı. Nasıl olup da birden bire sosyalist oluvermek, hem de böyle bir partinin ilk hamlede başına geçmek hevesine düşmüşlerdi. Bunda bir gizli maksat olduğuna kanaat getiren ve o arkadaşların herhalde iyi niyetle hareket etmediklerinde şüphesi kalmayan Türkiye Sosyalist Fırkası'nın emekdâr erkânı bu müracaatı reddetmekten başka bir şey yapamazlardı. Mezkûr arkadaşlar isteklerinin reddolunduğunu öğrenir öğrenmez Türkiye Sosyalist Fırkası'ndan yüz çevirdiler; ve, **İşçi ve Çiftçi Sosyalist Fırkası**'nı teşkil ederek Türkiye Sosyalist Fırkası aleyhinde propa-

ganda yapmaya başladılar. Tabiidir ki, bu suretle meydana gelen bir partiden hiç bir hayır beklenemezdi ve beklenemedi de. Nitekim çok geçmeden bu parti sönüp gidiverecekti. Bugün Türkiye Sosyalist Fırkası aleyhinde makale yazan birkaç kişi var ki bu zatlar da merhum partinin döküntülerindendir.

Müstakil Sosyalistler'e gelince, bunlar Türkiye Sosyalist Fırkası'ndan kovulan üç kişidir ki, resmî bir parti teşkil etmemişlerdi. Yalnız Türkiye Sosyalist Fırkası'nın aleyhinde bir kaç bildiri yayınlıyarak bu bildirilerin altını da «Müstakil Sosyalistler» diye imza etmişlerdi.

YANILMAZ MİHENK TAŞI

Filozof dostum :

— Demokrasi şenliklerinden geçilmeyen bir toplumda - diyordu - her kelimenin içinde salgın hastalık mikrobu ararcasına, mikroskopla, **zararlı fikirler** ve **kötü düşünceler** aramak âdetse; sessiz sedasız oturan her satırda **ihtilâl şarkıları gizlidir** düşüncesi şaşmaz prensip sayılıyorsa; en iyi niyetle kaleme alınmış her sayfada **yıkıcı gaye** görmek gibi bir galat-ı rûyetle mâlûl isek; ve eğer ağır başlı her kitabın ensesinde kanlı bir baltanın gölgesi dolaşıyorsa; o toplumda, en koyu ve amansız bir istibdad, buyruğunu yürütüyor demektir.

TÜRKİYE İŞÇİ FIRKASI'NIN MEYDANA GELİŞ NEDENLERİ VE ÜÇÜNCÜ KONGRESİ HAKKINDA

Türkiye İşçi Fırkası hakkında istifade edilebilecek bazı bilgileri, **Aydınlık Mecmuası**'nın 13 üncü sayısında (*) ve Abdullah Vehbi imzalı bir yazıda bulabiliyoruz: «Türkiye İşçi Fırkası'nın esbâb-ı teşekkülü ve 11 Kanunusani sene 339 Kongresi»

Yazıyı, biraz sadeleştirerek verelim:

«Memleketimizde şimdiye kadar gerçek bir ihtiyaçtan doğarak vücut bulmuş, esaslı bir Fırka (Parti) veya Cemiyet teşkil olunamamış, vicdan ve namusile temayüz eden, pâk ve sâf fikirleri taşıyanlar, bu mağdur işçi zümresine hidâyet mürşidi olamamıştı. Oysa ki, dayanışmasız, örgütsüz, güçsüz kalan işçiler, Kapitalistin zulüm ve istibdâtı altında inlemeğe, bir köle gibi boyun eğmeğe mecbur kalmışlardır. Bütün bu gerçekleri gören, yıllarca çalıştıktan sonra sakat ve perişan kalacağını anlıyan, hayatı sönüp giderek evinde dayanıksız bir kaç öksüz bırakacağını bilen zavallı işçiler, bu korkunç durumdan kurtulma çarelerini araştırmağa başlamışlardır. Bu uyanıklığı hisseden bir takım eller, işçiye doğru derhal uzanmış, işçi de bilmeyerek ve her zaman uzanan imdat ellerini gerçek ve hayırlı sanmak gafletinde bulunarak, birtakım haris şahısların Fırka adı altında kurdukları tuzağa düşmüş, sermayeye kölelikten kurtulmıya çalışırken, daha yabancı, daha gaddar bir pençenin kurbanı, avı olmuştur. Vâkıâ bizde işçinin kurtulmasını hayat gayesi ve meslek bilmiş şahsiyetler de var idiyse de; bir takım çok söyliyen, çok bağıran, şarlatan şahısların öne geçmeleri ve bu İnkılâba alemdar gibi görünmek istemeleri o sıralarda iş ehli, iffet ve namus sahibi hamiyet erbabının öne geçmelerine engel olmuştu. Böyle bir takım mâcerâperestlerin teşkil ettiği SOSYALİST PARTİSİ'nin kötü yönetimine karşı nihayet amele arasında bir infial, bir tepki peyda olmuştu. Bu infialin meyvası olarak; dediğini, yaptığını bilir, bastığı yeri görür bir işçi kitlesi, bu dalâlet yolundan ayrıldı ve ilerledi.

(*) **Aydınlık**, Fevkalâde Amele Nüshaları çıkarmadan önce, **32** sayfa olarak yayınladığı bu sayıyı işçi hareketlerine ayırmıştı.

Gaflet içinde olanlar ve aldatanlar sürüsüne karşı (**İşçi Sosyalist**) Fırkasını meydana getirdi. 13 Ekim 37 tarihinde teşekkül eden bu fırka (Parti) yaptığı nizamnâme ile Türkiye'de oturan ve Türkiye'yi vatan edinen mesaî erbabının tümünü mütemadî çalışmaya teşvik, memleketin muhtaç olduğu ilerleme ve umrânı bu veçhile sağlamak ve amelenin meşru ve kanunî haklarını müradafaa ve muhafaza eylemeyi vait ediyordu. Artık mücadele devri başlamıştı.

Sosyalist Fırkası Reisi, teşkilâtımıza karşı amansız bir mücadele açmıştı. Hükûmet makamlarına, Şirket Müdürlerine, patronlara başvurarak, onları Fırka mensupları aleyhine kışkırtıyordu. İstanbul gibi geçici de olsa ecnebilerin işgâline uğrıyan bir memlekette bu kadar müsaadesiz şartlar altında, şimdiye kadar hiç bir Fırka böyle vahim bir duruma düşmemiş, bu derece elîm bir yoksulluk içersinde güçlü bir varlık kazanamamıştır. Şimdi ise memleketin sağ kolu mesâbesinde bulunan Şirket'i Hayriyye müstahdeminini bağrında toplamış bulunuyor.

İşte bugün, (TÜRKİYE İŞÇİ FIRKASI) her zamankinden çok güçlü olarak üçüncü Kongresini akte muvaffak oldu. Kongrede üç önemli madde gündeme sokulmuştu.

Birinci madde, senelik bilançonun tastikine taalluk eder. Reis-i Umumi'nin verdiği mufassal açıklamalar üzerine, bilanço murahhaslarca incelendi ve derinleştirildi. Masrafların makbuzları görüldü. Fırkanın gelirlerine nisbetle yapılan masrafların mikdarı, büyük bir iktisada riayet edildiğini isbat ettiğinden, bilanço memnuniyetle tastik edildi.

İkinci madde, Merkez-i Umumî İdare Heyeti üyelerinin seçilmesi idi. Murahhaslar, Nizamnâme mucibince oy hakkı ile ehliyet ve liyakatlarından, namus ve haysiyetlerinden mutmain oldukları, kendileri gibi eli nasırlı arkadaşlarından bazılarına oy verdiler. Tabiatile bu seçimde kazananların ellerindeki kuvvet idarî bir mahiyeti tecavüz etmiyor. Zira Fırka (Parti) bütün işçilerindir. İşçiler ise mukadderatlarını bir takım şahsiyetlere teslim edemezler.

Üçüncü madde, Nizamnâmede amelenin yaşayışına tealluk eden bazı esaslı maddelerde değişiklikler yapmaktan ibaret idi. Bu da sağlam bir fikir, esaslı bir gaye ile düşünen işçilerce zarurî ve mübrem görüldüğünden büyük bir başarı ile yapıldı. Bilhassa (İŞÇİ SOSYALİST) Fırkası adının (TÜRKİYE İŞÇİ FIRKASI) adı altında çalışması bütün murahhaslarca kabul ve tensib edildi.

İki buçuk saat kadar süren Kongre müzakereleri tam anlamile büyük bir faaliyet içinde geçti. Sonucu öğrenen bütün işçilerde bir mem-

nunluk ve meserret uyandı. Murahhaslar pek önemli kararlar almışlar, seçimlerini tamamlamışlar ve Kongre de bitmişti ki:

Bilhassa çağrılan, **Aydınlık** Mecmuasının mümtaz ve sevimli siması Doktor Şefik Hüsnü arkadaş, işçileri ziyarete geldi. Esasen, evvelce ziyarete geleceğini işitebilmek fırsatına nail olan bazı işçiler de intizarda bulunuyordu. Şefik arkadaş işçilerin arasında biraz dertleştikten sonra, Riyaset mahalline gelerek faydalı bir konferans verdi.

(Türkiye İşçi Fırkası) elim vaziyetler içinde yılmadan, bıkmadan çalışarak bugünkü duruma geldi, ve memleketin en güçlü Fırkası (Partisi) oldu. Bugün Fırkadan (Partiden) beklenen bir şey varsa, bütün Türkiye deniz işçilerini bir araya toplamayı başarmasıdır. Tevfîk-i İlâhi gayrete âşıktır.»

SOSYALİZM TARİHİNDEN BİR YAPRAK

Türkiye Sosyalist İşçi ve Çiftçi Partisi'nden Mehmet Vehbi, 1919 da, Sosyalizm İçin Neler Düşünüyordu?

Akşam, 27 Teşrinievvel 1335, (1919) tarihli sayısında, (No: 394), gazetenin yazılarına, sosyalistlerin cevap verdiğini kaydediyor ve diyordu ki:

«Sosyalistlerimize dair yazdığı bir fıkra üzerine Sosyalist Mecmuası muharrirlerinden Vehbi Beyin vârid olan cevabını neşretmiş ve buna kendi mütalaatımızı ilâve etmiştik. Genç sosyalistimiz bugün bize ikinci bir mektup gönderiyor.»

Akşam gazetesinde yayınlanan bu mektupta, **Kurtuluş** yazarlarından ve **Türkiye Sosyalist İşçi ve Çiftçi Partisi**'nden Vehbi'nin (Prof. Vehbi Sarıdal), 1919 da sosyalizm dâvası için nasıl savaştığını görüyoruz.

Genç sosyalistin görüşleri şöyle sıralanabilir:

1 — Türkiye kapitalist ve proleter sınıfları vardır.

2 — Proleterya, en dar anlamile, emeğini, çalışma gücünü kapitalistlere, ücret karşılığı satan sınıftır.

3 — Toprak işçisi proleteryadandır.

4 — Endüstri işçileri proleteryadandır.

5 — **Proleterya** kelimesinin anlamını biraz genişletirsek, o zaman bu sınıf, Türkiye'de, çok yaygınlaşır. Küçük çiftçiler, bütün gazeteciler, yazarlar, kitap telif edenler, öğretmenler, avukatlar, hekimler, şirket ve mağazalarda iş görenler, küçük ve orta bütün hükûmet memurları hep bu sınıfa girer.

6 — SOSYALİZM, proletarya sınıfının hayatî ihtiyaçlarından ve durumundan doğmuştur.

7 — İlmî sosyalizmi kuranlar bunu kavramışlar ve sosyalizmi pozitif bilgi temeline oturtmuşlardır.

8 — **Kurtuluş** mecmuası yazılarında sosyalizmin ilmî teori ve uygulamalarını açıklamıya çalışıyor.

9 — Türkiye'nin aydın proletaryası, kendi sınıflarından olanların çıkarlarını savunuyor.

10 — Ortada bu büyük proletarya sınıfı olduğuna göre, memleketimizde yapılacak her türlü reformlar ve konulacak her türlü yasalar bu büyük sınıfın politik ve ekonomik dileklerini yerine getirmelidir.

11— SOSYALİZM dünyanın ekonomi ve idare sistemlerini temelinden değiştirecek bir prensiptir. Türkiye'nin dönüm devrinde, YENİ TÜRKİYE ekonomi ve yönetim sistemini kurarken, sosyalizmin memleketimiz için söyliyecek çok sözü vardır.

12 — Türkiye'nin yeni yaşayışı düzenlenirken, bütün Türkiye proletaryasının, yani bütün Türkiye'nin çalışan ve soyulan halkının söz ve iş hakkı vardır.

13 — Gelecek milletvekilleri soyucu Kapitalist sınıfının çıkarlarını savunurlarsa, YENİ TÜRKİYE, hiç bir zaman yaratılamaz.

14 — SOSYALİZM deyimi - dar, geniş, aşırı, ılımlı, ne olursa olsun - pek açık bir anlamı dile getirmektedir. O anlam da şudur : Sermayeciliğin yıkılması, işin egemenliği ve toplumda PROLETARYA sınıfının en büyük hakka sahip olması. Türkiye'deki çeşitli **sosyalist partilerinin** ortak amacı budur.

15 — **Türkiye Sosyalist İşçi ve Çiftçi Partisi**, bu amacın özellikle en içten, en güçlü taraflısıdır.

16 — SOSYALİZM bir felsefeye dayanır, bir bilgi hareketidir. Ve, dergi, gazete ve kitap konusudur. Fakat, proletaryanın açık ve maddî bir dâvası olduğu için, daha çok işçi ve çiftçi hareketlerile kendini gösterir. İşçinin (Ferah Tiyatrosundaki Kongrede) tarihe geçecek, dünkü toplantısı bu hareketin en parlak örneğidir. Artık, memleketimizde de sözünü dinleten, hakkını arayan büyük bir **proletarya sınıfı** var. Yeni Millet Meclisinde, bu sınıfın sosyalist milletvekilleri olmalıdır.

17 — SOSYALİZM BUGÜN DEĞİLSE YARIN MUTLAKA ZAFERE ULAŞACAKTIR.

***

Sözü, doğrudan doğruya, mektub yazarına bırakalım :

«Evvelâ : Türkiye'de Kapitalist (burjuva) sınıfı ile ona karşı büyük bir (proleter) sınıfı vardır. Bu tâbirlerin ilmî mâna ve ifadelerini tamamile bilseydiniz, bu mevcudiyeti inkârda o kadar acele etmezdiniz. (Proletarya) demek, en dar mânasile sa'yini, çalışma kuvvetini sermayedarlara ücret mukabilinde satanların sınıfı demektir. Taşraya bakalım : Toprak sahibi olmıyan köylülerimiz, yarıcılar, ortakcılar, rençberler yani (ziraat amelesi) proletaryadandırlar. Bunları büyük miktarda Adana havalîsinde pamuk amelesi, Aydın vilayetinde üzüm ve incir amelesi, Karesi'de zeytin amelesi halinde toplu ve mütekâsif görürüz. Sonra, Anadolu ve Rumelideki çiftliklerde ücretle çalışan köylüler de buraya dahildir.

Bunlar (proletarya)yı ve bunlara karşı eshâb-ı erazî çiftlikciler (burjuvazi)yi vücuda getirirler. Bundan maadâ kömür, maden ameleleri, orman müteahhitlerinin kat'iyyâtta çalıştırdıkları amele, yol inşaatinda çalışan amele, şimendifer ameleleri, ipek fabrikaları amelesi ve büyük şehirlerde birçok fabrika amelesi yani (sanayi amelesi) Türkiye proletaryasına dahildirler. Yalnız İstanbul'da efrâd-ı ailelerile beraber iki yüz elli bini mütecaviz (proleter) vardır.

Dün, Şehzadebaşı'nda Ferah Tiyatrosu binasında toplanan amele ve işçi kongresinde bütün İstanbul fabrikaları ve darülmesâileri nâmına gelen iki bin murahhas İstanbul proletaryasını temsil etmişlerdi.

(Proletarya) kelimesinin mânasını biraz daha genişletelim. O zaman bu sınıfın Türkiye'deki vüs'atını takdir edersiniz. Daima sermayedar zengin eşraf tarafından ezilen küçük çiftciler, bütün gazeteciler, muharrirler, müellifler, muallimler, dâva vekilleri, tabipler, şirketlerde ve mağazalarda çalışan müstahdemin ve nihayet küçük ve orta bütün hükûmet memurları (proletarya) sınıfına girerler. Ve hatta eğer bizzat sermayedar değillerse **Akşam**'ın muharrirleri bile proletaryadandır. Yazık onlara ki mensub oldukları içtimaî sınıfı bilmezler ve muhalefet ederler.

Sâniyen : Sosyalizm (proletarya) sınıfının ihtiyacât ve vaziyet-i hayatiyesinden doğmuştur. İlmî sosyalizmin vâzileri bunu idrak etmişler ve sosyalizmi müsbet ve ilmî bir surette tesis etmişlerdir. (Kurtuluş) mecmuası makalelerinde sosyalizmin ilmî nazariye ve tatbikatının izahına çalışıyor. Ve, Türkiye'nin münevver proletaryası adedi yüzbinleri geçen kendi sınıflarına mensub olanların menafiini dâva ediyorlar.

Sâlisen : Madem ki ortada bu büyük (proletarya) sınıfı vardır. Türkiye'de yapılacak her türlü islâhât ve vazolunacak her türlü kanunlar bu büyük sınıfın metâlib-i siyasiye ve iktisadiyesini tatmin etmelidir. (Sosyalizm) cihanın iktisadiyat ve idare sistemlerini temelinden değiştiren bir prensiptir. Türkiye'nin dönüm devrinde yeni Türkiye iktisadiyat ve idare sistemini kurarken (sosyalizm)in de Türkiye için söyliyecek çok sözü vardır. Bütün Türkiye proletaryasının yani çiftçi, köylü, amele, erbâb-ı mesâi bütün Türkiye'nin çalışan ve soyulan halkının, Türkiye'nin yeni hayatı tanzim edilirken, söz hakkı, iş hakkı vardır.

Gelecek mebuslar bu sınıfı temsil etmezler de yine burjuvazinin adetleri pek az olan soyucu sermayedar sınıfının menafiini müdafa ederlerse (Yeni Türkiye) hiç bir zaman vücuda getirilemez.

Rabian : (Sosyalizm) müphem bir kelime değildir. Dar, geniş, müfrit, mutedil ne olursa olsun bu tabir pek açık bir mâna ifade ediyor. O da kapitalizmin yıkılması, sa'yın hâkimiyeti ve cemiyette (proletarya) sınıfının en büyük hakka sahip olması.

Türkiye'de muhtelif Sosyalist Partileri müştereken bu gayeyi isdihdaf ederler.

(Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Partisi) bu gayenin bilhassa en samimî, en kavî taraftarıdır.

Hâmisen : Sosyalizm bir felsefeye istinad eylemek ve bir hareket'i ilmiye olmak itibarile elbette mecmua, gazete ve kitap mevzuudur. Fakat (proletarya)nın sarih ve maddî bir dâvası olmak noktasından sosyalizm daha çok işçi ve çiftçi hareketlerile kendisini gösterir. Amelenin dünkü tarihî muazzam içtimaı bu hareketin en parlak misalidir. Ve bu hareket göstermiştir ki, Türkiye'de de söz sahibi, hak sahibi büyük bir (proletarya) sınıfı vardır.

Yeni, Millet Meclisi'nde bu sınıf elbette sosyalist mebuslar ister.

Bugün olmazsa yarın, yarın olmazsa öbür gün, fakat her halde sosyalizm muzaffer olacaktır.»

***

Akşam'ın sosyalist yazar Mehmet Vehbiye cevabı, kısaca şuydu :

Bir avuç işçi adına ayrılığı doğru bulmuyoruz. Ortada, elinde bilinçli bir programla, bir proletarya yoktur. Sosyalizmin prensipleri elbette üstün gelecektir. Bu prensiplerin göz önünde tutulmasını biz de istiyoruz. Bunları, Devlet örgütünden ve Hükümet programlarından, - devrin tabiata ve mantığa uygun program olarak - isteyeceğiz. Fakat, bunları yaptırmak için Sosyalist Partisi adını taşıyan bir partinin Meclise gitmesini mümkün görmüyoruz. Niçin, çünkü, **memlekette bu re-**

formları düşünen ve istiyen aydınlar varsa da, bunları istiyen bilinçli, kalabalık bir işçi sınıfı yoktur ki seçeceği Milletvekilleri olsun!

Akşam'ın notu aynen şöyledir :

«On milyon insanın, büyük vatan tehlikelerini atlatmak için birleştiği bir sırada, zeytin amelesile incir amelesi nâmına - ki onların bir iddiaları olduğu muhakkak değildir - ayrılık husule getirmeyi ve on milyon içinde bir iki resmî fabrika amelesi nâmına şu zamanda hareketler vücuda getirmeği doğru bulmuyoruz. Türkiye'de taazzuv etmiş, vaziyet ve şerait-i hayatiyesini şuurlu bir program dahilinde talep eden bir (proletarya) olmadığı halde, biz, sosyalizm umdelerinin galebesinden eminiz. Binaenaleyh, iktisadî, ziraî, içtimaî teşkilât ve müessesatı yenibaştan yapılacak olan Türkiye'de elbet bu umdelerin de nazar-ı itibara alınmasına, mesaî erbabının sermaye elinde esir kalmamasına, bu iki dereceli intihap yerine hâkimiyet-i milliyeyi bihakkin tesis edecek bir intihâb-ı âm usulünün ittihazına müessesat-ı iktisadiyede eski rekabet ve serbesti-i tam usulünün carî olmamasına, bil'akis Devletin nâzım ve murakıp vazifesini görmesine, muavenet-i umumiye ve basiret-i içtimaiye teşkilâtı yapılarak sakat, alil, ihtiyar, çocuk, kadın amelenin, hâmisiz kadın ve çocukların, işsiz kalan adamların cemiyet tarafından himaye edilmesine, erbâb-ı sa'yın sermaye elinde esir ve vasıta-i intifa olmamasına, İlh... taraftarız. Fakat bunları bugün artık Devlet teşkilatından ve herhangi bir Hükûmetin programından, bu devrin tabiî ve mantıkî bir programı olarak daima talep edeceğiz. Ancak bugün bunları yaptırmak için (Sosyalist Fırkası) nâmile bir Fırkanın Meclis-i Mebusan'a gitmesini mümkün görmüyoruz. Çünkü, memlekette bu islâhâtı düşünen ve istiyen münevverler var. Fakat onları talep eden, şuurlu, kesîr bir amele sınıfı yok ki onun intihap edeceği Mebuslar olsun.»

PARVÜS'ÜN BİR YAZISI

«Parvüs meslekçe sosyalisttir. Mumaileyh evvelâ Almanya'da kesb-i şöhret etmiştir. Parvüs, gerek işçilerin menafiini faal bir surette müdafaa ve gerek sanayi ve ziraatın inkişafına ve mesül-i maliyeye dair yazmış olduğu eserler sayesinde Almanya'nın marûf simaları a'dadına dahil olmuştur. Onun bazı eserleri Rus lisanı üzere tabı' ve neşr edildiği gibi birçokları da Fransız, İngiliz, İtalyan, İsveç, Romen, Bulgar, Sırp ve Japon lisanlarına da tercüme olunmuştur. Parvüs, Türkiye'de birkaç senelik ikameti esnasında başlıca zamanını memleketin ahvâl-i maliye ve iktisadiyesini tetebbua hasr eylemiştir. Onun bu hususta yazmış olduğu birçok makaleler, «Jön», «Tanin», «Tasvir-i Efkâr», «Azadamard» gazetelerile «Türk Yurdu», «İçtihad» ve «Bilgi» risalelerinde okunmuştur.» (1)

***

Parvüs, «Türkiye İçin Bazı Hakikatler» başlığı altında şunları yazıyor :

«Yabancıların Türkiye'de şimendifer inşa etmeleri faydalıdır. Fakat eğer onlar, bir şimendiferi pek pahalı olarak inşa edip de Türkiye'yi borca boğar ve onun varidatını elinden alırlarsa fenadır.

Devletin orduya dayanması iyi, fakat eğer ordu Devlete kumanda ederse fenadır.

Avrupa'nın Türkiye'ye ilim, fen ve askerlik öğretmek üzere öğretmen göndermesi ve memlekete dışardan bugünkü fenleri ve sanayi eserlerinin sokulması faydalıdır. Lâkin memlekette çeteler kurmak üzere siyasî ve gizli memurlar gönderilmesi ve memleket içine bomba sokulması zararlıdır.

Köylü, esnaf, amele ve tüccar işlerse iyi, fakat açlık çekerlerse fenadır.

Memlekette maden ocakları, fabrika ve imâlâthanelerin vücudu nâfidir; fakat bu ocaklarda, fabrika ve imâlâthanelerde işçilerin sakatlanmaları veya ölmeleri ve sonradan kendilerini veya evlât ve iyallerinin âciz ve yardımsız bir halde kalmaları fenadır.

Eğer çıftlik sahibi toprağını terhin ederek para alır da ziraatını genişletir ve islâh eylerse âlâ, fakat bankadan alacağı paraları Monte Karlo, Paris gibi yerlerde yiyip savuracak olursa fenadır.

Eğer kadın kocasına sâdık bir hayat arkadaşı, mücadelesinde faal bir arkadaş ve akıllı bir mürebbiye vazifesini görürse iyi, fakat kadının tembel bir mahlûk olarak kocasına ihanet için fırsat gözetir bir arkadaş ve cahil bir anne olması zararlıdır.

Her milletin medenî tekâmüle mazhar olmak üzere cehd ve gayrette bulunması ve milletlerin ilerleme yolunda biribirine rekabet etmeleri faydalıdır. Lâkin milletlerin aralarında mücadeleler çıkararak devleti zaafa uğratmaları ve aynı zamanda kendi medenî tekâmüllerine de engel olmaları pek zararlıdır.

Eğer gençler, kendi nefislerine itimat eder ve gaye-i emel uğrunda mübarezeye hazır bulunurlarsa; eğer kadınlar, kendilerini serbest ve rahat ettiren vatanlarının vücudiyle öğünürler; ve eğer sa'y erbabı, memleketlerinde kendilerini sahibi bulundukları evlerinde gibi hissederlerse memleket terakki ve inkişaf eyler. Fakat eğer gençler kendi nefislerine karşı olan itimatlarını kaybederlerse, eğer kadınlar içinde bulundukları hâlden usanır ve kocalarına karşı nefret hissi beslerlerse, ve eğer işçi devletin efâlini ehaliyi bağlamış bir esaret zinciri ve ahaliden vergi toplamak için ancak bir araç gibi telâkki ederse, devlet o zaman sukût eder. Kısaca, birinci nevi sonuçları husûle getiren tedbirler iyi ve ikinci nevi sonuçlandıranlar zararlıdır.

Devlet millete dayanır. Buna binaen devletin güçlü olabilmesi milletin mal ve servete mâlik olmasına bağlıdır. Eğer servet cemaatın ancak yüksek tabakalarında bulunup da halk, fakr-ü zaruret içinde yaşarsa devlet, çatısı temelinden daha ağır bir binaya benzer ve varlığını sürdüremez.» (2)

---

(1) Nevsâl-i Millî 1914-1330, s. 248

(2) Kezâ aynı eser s. 249-250

SOSYALİZM NEDİR?

B. NEBİL

R. Mossé, Kollektivist İktisad'a dair yazdığı eserin (1) Giriş'inde şöyle diyor :

«İktisad üzerine yazılan eserlerin çoğu, kapitalist tipteki toplumlarda meydana gelen ekonomik fenomenleri çizer ve tahlil ederler. Bununla beraber, birkaç yıldan beri, büyük bir ülkede, Sovyetler Birliği'nde «Kollektivist» diye vasıflandırılabilecek bir iktisat sistemi kurmayı ve işletmeyi denemişlerdir. Şu halde, böyle bir ekonominin incelenmesine girişmek faydalıdır. Nasıl ki, - primitif, feodal ve korporatif toplumlar gibi - kapitalist olmayan diğer ekonomiler için de, bazan bir inceleme yapılmaktadır.»

Müellif, «Mülkiyet Statüsü» başlığı altında şunları yazıyor :

«Kollektivist mülkiyetin ferdi mülkiyet yerine geçmesi kollektivizmin temel unsurlarından biri olarak, alınagelmiştir. Uzun süre, sosyalistler, kollektifleştirmeye, bu rejimin esas şartı, hatta yeterli şartı nazarile bakmışlardır : Özel mülk sahiplerinin mülklerinden sökülmesi gerçekleşir gerçekleşmez, arkası ister istemez gelecekmiş gibi. Günümüzde, kollektif mülkiyetin uygulanıp yerleşmesi, sosyalistlerin nazarında, yeterli bir şart olmaktan çıkmıştır. Ve bilhassa zihinleri uğraştıran şey, iktisadî faaliyetin merkezleşmiş organizasyonudur; bununla beraber, kollektif mülkiyet, kollektivist ekonominin ekraekonomik zarurî faktörlerinden biri olarak kalmaktadır.»

Carlo Rosselli, **Liberal Sosyalizm** adlı eserinde diyor ki :

«Binlerce ciltle zenginleşen sosyalist literatürde çağdaş sosyalizm ideolojisinin ciddi bir tarihi eksik kalmıştır : Demek istiyoruz ki, en ileri tenkidin bugünkü pozisyonlarına kadar, marksizmin ve revizyonist akımların tarihine sahip değiliz.»

***

Institut üyesi, Collège de France'da politik ekonomi Profesörü ve L'ECONOMİSTE FRANÇAİSE müdürü Paul Leroy - Bealieu, 1884 te yayınlanan - ve bir yıl sonra ikinci baskısı yapılan LE COLLECTİVİSME - EXAMEN CRITIQUE DU NOUVEAU SOCIALISME adlı eserinin önsözünde diyor ki :

«Romantizm devrinde santimantal, hayalperest, mistik sosyaliz-

min meydana çıktığı görülür. Çeyrek yüzyıldan beri, sosyal kuruntu başka bir görüntü arz ediyor. Duygudan vazgeçti ve diyalektiğe daldı. Romanest sosyalizmin yerine ilmî olduğu iddia edilen sosyalizm geçti; ve, KOLLEKTİVİZM denilen yeni bir isme büründü. Özgürlük ve ilerlemenin bu yeni hasmı, Fransa'da, bugünedek incelenmemiştir. Henüz silik, fakat gittikçe büyüyen bu düşman ciddi bir surette ve derinlemesine incelenmelidir. Sanıldığından fazla çömezi olmakla beraber, KOLLEKTİVİZMin yakın zaferinden korkmuyorum. Fakat, bu doktrinin incelenmesi ilgi çekici olacak. Ne hakikat, ne ilim hatayı ve cehli bilmemezlikten gelemez. Şuurlu ve ne olduğu belli KOLLEKTİVİSTLERin yanında, her çevreye yayılmış gizli ve şuursuz KOLLEKTİVİSTLER var. Medeni dünya özgürlüğü ebediyen ele geçirildiğini sanıyordu. Özgürlük hergün tehdit altındadır. Ekonomik sosyetenin hürriyetten daha sağlam temeli bulunamaz.

1885 te yazdığı ikinci basılışa önsözde de eserine yöneltilen çelişki tenkitlerini cevaplamaya çalışıyor; ve şunları ekliyor :

Gelecek, bugün mevcut olmayan bir sürü ortaklık görecek. Bunlardan bazılarının tiplerini tanımıyoruz. Diğerlerinin tipleri biliniyorsa da, bildiğimiz örnekler pek az. Bununla beraber, bundan hiç bir zaman, toplumun temeli değişecek, sermayeden vazgeçilebilecek veyahut sermaye köle olacak, ferdî teşebbüsler rejimi ortadan kalkacak, ne ecirlik ne patronluk kalacak, herşey anonim şirketler biçiminde olacak, yahut da, kollektivistlerin istediği gibi, Devlet her alanda özel şahısların yerine geçecek gibi bir sonuç çıkmaz.

KOLLEKTİVİZM ve hatta SOSYALİZM ortaklığın gerçek düşmanlarıdır. Çünkü biri, her şeyi Devlete yükliyerek, asosiyasyonu ortadan kaldırır, ötekisi de ortaklıkta özgürlük, spontanelik, sorumluluk diye bir şey bırakmaz. Bunu da seve seve katılma yerine baskıyı koyarak; ifsâdedici, şımartıcılıklardan başka bir şey olmıyan lütuflar dağıtarak yapar : Engelsiz gelişen sosyal tiplerin sayısız ve esenleştirici çeşitliliği yerine, bir kaç adamın keyfine göre, eksik bir tarzda düşünülmüş kadrolar koyarak.

Profesöre göre : KOLLEKTİVİZM barbar ve kısır bir doktrindir.

KOLLEKTİVİZMin, çağdaş iktisat düzeninin yıkıntıları üstünde, yerleşip sürebileceğinden korkmuyoruz. Fakat, milletteki sosyalist özleyişleri sarsıntılara, kargaşalıklara ve baskılara götürebileceğinden kaygılanıyoruz.

DEVLET SOSYALİZMİni veya KÜRSÜ SOSYALİZMİni DEVRİMCİ SOSYALİZMin panzehiri olarak tasavvur edecek yerde, bu sonuncusunun müttefikleri ve müjdecileri olarak görüyoruz. Esefle söyliyelim, si-

yaset âleminde ve bilgi çevrelerinde kafaların çoğu bu ilk iki sosyalizme yönelmektedir.

Profesörü dinliyelim :

Niçin, SOSYALİZM ve KOMÜNİZM gibi daha eski, daha tanınmış ve medenî hukuk kazanmış terimleri almadın da, **Collège de France** kurlarının afişinde hayretten başka bir şey uyandırmayan - ve Littrée'nin diksiyoneri de dahil, hiç bir sözlükte yeri olmayan - KOLLEKTİVİZM kelimesini kullandım? Zira, KOLLEKTİVİZM deyiminin kendine özgü bir değeri vardır; bir sistem sunar, umumiyetle SOSYALİZM ve hususile KOMÜNİZMden farklı olan bir anlayışın tümünü gösterir. Fazla olarak da, KOLLEKTİVİST denilen doktrinler SOSYALİZMin en aktüel, en heyecan verici şekilleridirler; yani, SOSYALİZMİN ÇAĞDAŞ BİÇİMİDİRLER.

Terimleri tanımlamağa çalışmanın güçlüklerine işaret eden yazar, Avusturya Kabinesinin eski Bakanlarından ve Prens Bismark'ın yarı resmi iktisat müşavirlerinden Die Quir tessenz des Socialisms yazarı Schaffel'in bir kitabı, - diyor - KOLLEKTİVİZMin ne olabileceği hususunda müsbet bir görüş vermeğe çalışmıştır.

Müellife göre; başlıca çağdaş sosyalist yazar Karl Marx'tır. Eserinde en güçlü pehlivan olarak, daima onun karşısına çıkıyor. En ünlü iki Alman sosyalistini Karl Marx ile Lassale'ı ele alıyor. Onları Fransız - Belçikalı çağdaş sosyalist nazariyecilerle yaklaştırıyor. Fikirlerini yaymak için ellerinde **La Philosophie de l'avenir, revue du socialisme rationel** adlı bir organları bulunan bu nazariyeciler, Colins adında Belçikalı bir düşünürü doktrinlerinin kurucusu olarak kabul etmektedirler. Bunlar, temel pozitif düşüncelerde mutabakata varmaktan çok uzaktırlar.

KOLLEKTİVİZM nedir? SOSYALİZMden veya KOMÜNİZMden ayrıldığı noktalar nelerdir?

Her ikisinden de adamakıllı farklıdır. **Sosyalizmden** daha sarih, daha belirli, daha derindir. **Asıl komünizmden** yine daha sarih, fakat daha sınırlı ve daha ihtiyatlıdır. Bundan başka, sosyalizm ve komünizmde eksik olan onda vardır veya onu kurmak için kolay bir metoda sahip gibidir.

Sosyalizm, cinse değgin bir terimdir ki, üreticiler arasındaki veya üreticilerle tüketiciler arasındaki ilişkilerde, Devlet müdahale tarzlarından bazılarını ifade eder. **Sosyalizm** düzenleştirme yolile iş görür veya devletin özel endüstriye rekabeti ile işini yürütür. Demek oluyor ki, **sosyalizmin** sınırları belirsiz bir alanı vardır; ve, çeşit çeşit biçimlere bürünür. O bir Protée'dir.

Sosyalizm yüzeyde kalır. Azçok derin bir ölçüde, toplum ilişkilerini ve ürünlerin üretim ve dağıtım organizasyonlarını bozar. Fakat, tamamile altüst etmez. Tam altüst etme işini **Komünizm** yapar. Komünizm, bütün özel mülkiyeti ortadan kaldırır. Toplum üyelerinden her birinin işini ve ücretini, otorite yolile, tayin etmekle kalmaz; bundan başka ihtiyaçları ve ihtiyaçların giderilmesini de belirler. Ekonomik alanda ferdî teşebbüse, şahsî sorumluluğa ve hürriyete hiç yer bırakmaz.

Kollektivizmin iddiaları başkadır. **Kollektivizm**, komünizmin esas karakterlerinden farklı olduğunu ileri sürmektedir. **Kollektivizm**, - Schaffle'nin tanımlamasına göre : Bütün üretim vasıtalarının (biens forts, atelyeler, makinalar, avadanlıklar), özel mülkiyeti yerine Kollektif mülkiyetin geçmesidir; ünitesiz kapitalist rekabet yerine işin sosyal örgütlenmesinin geçmesidir; özel müesseseler yerine korporatik örgütlenmenin ve üretimde sosyal yönetimin geçmesidir; herkes tarafından bütün sosyal iş materiyali vasıtasile, kollektif mülkiyet temeli üzerinde, ortak işin bölünüşüdür; nihayet, her çeşit kollektif ürünlerin - işlerinin mikdar ve değerile orantılı olarak -. işçilere dağıtılmasıdır. Buraya kadar, son terim istisna edilirse, KOLLEKTİVİZM, komünizmle karşı gibidir. Bununla beraber, ibarenin son parçası önemli bir ayrılık ortaya atmaktadır. Ürünlerin tevziinde yalnız iş miktarını değil de iş değeri hesaba katıldığı taktirde, kaba şekli altında, sırf ve basit komünizmin gereği kalmaz. Esasen, **Kollektivizm** ile **Komünizm** arasındaki ayrılıklar çoktur. Âşikârdır ki teorik ayrılıklardan söz ediyoruz. Zira, pratikte onları ortadan kaldırmamak güçleşecektir. **Kollektivizmin** iddiasına göre, ihtiyaçları serbestçe tayin hakkı bırakılacaktır. Hatta ferdî servet tamamile ortadan kaldırılmıyacaktır. **Kollektivizm**, üretim vasıtalarının özel mülkiyetini yok edecek, fakat tüketim vasıtalarının mülkiyetini olduğu gibi bırakacaktır. **Kollektivizm**, üretim vasıtalarını müşterek mülkiyet haline getirecektir, ürünleri değil. Parayı ortadan kaldıracak, fakat değer ölçüsünü muhafaza edecektir. Sosyal iş müddetinin ünitesini temsil eden bonolar getirecektir. Bu bonolar biriktirilebilecek, ve önemli bir tutum teşkil edecektir. Fakat, bir kapital yaratamıyacaktır. Böylece, **Kollektivizm**, ferdî tasarrufa, en ilkel biçimde ve her çeşit verimlilikten yoksun olarak izin vermektedir. Aynı zamanda - kendi beyanlarına göre - en mükemmel ve verimli şeklile, kollektif tutumu kuracaktır. Hatta, verasete saygı göstereceğini de açıkça söylemektedir.

Yeni sosyalizm dediği KOLLEKTİVİZMin muhtelif şekillerine geçen yazar, MUHAFAZAKÂR KOLLEKTİVİZM, ZİRAAT KOLLEKTİVİZMİ ve ENDÜSTRİ KOLLEKTİVİZMİ biçimlerini de inceliyor.

Taşlamalar : Üçüncü Mektup

Yazarı : Claude Tillier
İlk okul öğretmeni
Çeviren : Dr. Fahrettin Yakal

Sistem, siz kamu düzenine yürekten bağlısınız, sokaklarda toplanma borusu çaldı mı hemen yavru ayı postundan yapılmış külâhınızı başınıza geçirirsiniz. Sesini fazla yükselttiği vakit basın, yargıç cübbesini giyer onları tutukluevine korsunuz. Şu kamu düzeni denilen şey de nedir acaba? Bu sizler için açık dükkânlar, barikatsız sokaklardır. Başkaları içinse yasa ile düzenlenmiş ve onun adına rahatlıkla uygulanan baskıdır, en güçlülerin haklarına en yoksul olanların saygı göstermeleri ve de işverenin karşısında kölenin tam bir verinmesidir. Encelade (1) Etna yanardağının ağırlığı altında soluğu kesilmiş, kendisini ezen taş, toprak yığınlarını üstünden atmaya çalıştığı zaman Sicilya'nın değersiz ve önemsiz insanları arasında korkular, karışıklıklar başlar. Oysa anarşi öylesine korkunç bir şeydir ki Sistem, kamu düzenini sevmekte elbet haklısınız. Evet sonuncu komplo şöyle, ya da böyle bir hükme bağlanır bağlanmaz bu türden iki ya da üz tanesi hemen patlak verir. Şayet yıkılıp yere serilmekte olan toplumumuz içinde boğazımıza sarılmak üzere polisin uyumasını bekliyen bir yeraltı örgütü oluşursa bu durumda kimi sorumlu tutmamız gerekir. Bütün bu komploların asıl nedeninin siz olduğunu sezmiyor musunuz?

Bir ulusta çoğunluk, ayrıcalıklı seçmenlere değil de yasa uyarınca saptanmış yurtdaşlara ait olursa komplolar olanak dışı kalır. Her parti bayrağı altında toplananların sayısını kesinlikle bilir, eğer her hangi bir harekete kalkışacak olursa enazından ulusun yarısını hasım olarak karşısına alacağını düşünür, bu bakımdan güçsüzlüğü nedeni onun ölçülü davranmaya zorlar. Tersine bir ulusta seçme hakkı sayıları çok az olaln kişilere verilirse tüm partiler arkalarında gizli bir çoğunluğun varlığına inanarak düşüncelerinin bir kısmını açıkladıklarını zaman onların silâha sarılacaklarını sanırlar, kendilerini arkadan koşup gele-

ceklerin öncüsü olduklarını söylerler. Tüfeklerinin dipçiklerile toprağa vuracak olurlarsa yerden taburlar fışkıracağı ham hayalile kendilerini kandırırlar. İşte bu delice kuruntularladır ki umutlarının humması ile kendilerini kaybetmiş olan silâhlı gençler kalabalığını insanların toplandıkları meydanlara sürerler ve bunlar askerlerinizin kurşunları ile ölüme kavuşurlar, ya da polis görevlilerince tutuklanmaları yapılır. Sistem oy sandığınız yaldızlıdır, ama onun dibinde kan vardır.

X. uncu Charles iradelerini yaydığı zaman az sayıda gürültücü, patırdıcı ve geveze seçmenlerin davranışlarını değiştirmeye zorlayacağını sanmıştı. Hiç bir şey görmiyen ve halkı hiç tanımayan ve papaslarla soyluların etkisi altında kalan kralı, somurtkan ve fena eğitilmiş bir çocuk gibi biteviye bağırıp çağıran muhalefetten Fransa'nın da onun kadar bezgin olduğuna, özgürlük yerine saltanatı yeğlediklerine inandırmakta güçlük çekmediler. Eğer mecliste gerçek ulusal bir çoğunluk X. uncu Charles'ın karşısına çıkabilseydi, halk ile eşit olmıyan bir çatışmada o asla tahtını tehlikeye atmıya cüret edemiyecekdi, bakanlarına yol verecek ve de tahtını koruyacaktı. Böylece ulusal meclisle getirdiği sınırlamalardan ötürü ardılı XVIII. inci Louis saltanatında bunun cezasını görmede gecikmedi.

Bana gelince eğer ben meşrutiyet ilkelerine göre bir kral olsaydım bir bacanın tepesinde, ya da sallantılı bir gemi direğinin doruğunda kendimi tahtımda oturmaktan çok daha güvenlikte sanacaktım. Hiç durmaksızın söylenecektim : Ben meslektaşlarımdan her hangi biri kadar namus ilkesine bağlıyım, isteklerim denkserliğe uygundur. Halkımın mutluluğunun öz aileminki kadar olmasını candan, gönülden istiyorum, fakat onun hangi tarzda mutlu olma isteği üzerine bir düşüncem yok, bunu da asla bilmeyeceğim, çünkü kamu işleri söz konusu oldukta tüm halk dillerini yutarlar, sus pus olurlar. Ona hoş görünmeye çalışırken onu ayaklandırmak tehlikesile karşı karşıya geliyorum. Onlara göre imzalamam için getirdikleri bu yönetmelik ulusun şükranını ve sevincini son dereceye vardıracaktır. Oysa o benim iktidardan uzaklaştırılmamın belgesi de olabilir. Mecliste onlar 400 den biraz fazla sayıdadırlar ve halk adına buyurma iddiasını gütmektedirler. Lâkin söylevleri bana kılavuzluk edeceğine benim kararsızlığımı çoğaltmaktadır, önermeleri birbirine ters düşüyor, birisi beyaz dediği zaman bir diğeri çıkıyor, onu kara diye yanıtlıyor. Kendisini halkın sesi olarak niteliyen basın için de durum tıpkısıdır. Ben birbirinden aralıklı derin uçurumları bulunan bir yolda ve koyu karanlıklar ortasında fenersiz ve asasız yürüyorum. Ben bir kraldan başka birşey değilim, halktır egemen olan. Her allahın günü soframda asalaklarımdan

halkın egemenliğini inkâr ettiklerini işidiyorum, lâkin biliyorum ki egemen olan halktır, çünkü onu varlığı süreklidir, onun hükümdarlığı benimkinden daha kutsaldır. Alnının çevresinde insan ağırbaşlılığı ve onuru ışınlar saçar, çıplak kolu benim saltanat asamdan çok daha sağlamdır. Halk asla erk ve yetki kabul etmez, tüm erk ve yetkinin akynağı odur. Görevlilerimin imleri ve özel işaretleri erguvan rengindeki bir kumaştan gömleklerinde dağınık altın ve gümüş tellerden yapılmış işleme pullarından başka bir şey değildir. Erk'inin yok olduğu yerde ilkin keyfe bağlı yönetim ve kısa süre sonra da devrim olur kuşkusuz. Onun yerini alan her erk efendisinin yokluğunda evi yöneten bir köle hükmündedir. Bu güne dek bu halk iktidarıma uysallıkla boyun eğdi, halka gelince onu ben tanırım. Çoğu zaman tozlu yerlerde ve ayaklar altında gezinen, bir hışırtı bile çıkartmıyan bir böcektir o. Kimi vakıt görünmez olan bu solucan kocaman bir ejderha kılığına bürünür, tahtın etrafında ürkütücü halkalarını dolaştırır, günün birinde bana gelebilir, bana vermediği ve kendisinin olan bu tahtı benden geri ister. O bu sarayın yolunu bilmektedir. Bahçenin ağaçları arasında öncellerimden birisinin dünyalık tacı karşılığında Martyre tacını aldığı yeri farkediyorum. Martyre (din uğrunda ölen) belki güzeldir sözcük ne var ki artık aramızda olmıyanları altı ayak yüksekliğindeki toprağın örttüğü o kişileri meydana çıkaramaz. Bu kişilerle ben yırtıcı hayvanlarını evcilleştirenin arslanları ile sürdürdüğü ilişkilere benzer ilişkiler içindeyim. Eğitici kendisinden korktukları sürece arslanlarına hâkimdir. Fakat büyüleyici bakışlarından kurtulacak olursa arslanlar eğitimcilerini parçalarlar. Tahtın basamaklarında bir kaç bin ayrıcalıklı var, zekâlarının inceliği bakımından bu kişilerin misilleri, manentleri yoktur. Hanedanınıza hizmet uğrunda çok yılmazdırlar, her dakika sizin için ve vatan için, vatan için ve sizin için ölmeye hazırdırlar. Bütün tümcelerinin nakaratıdır bu. Ama bu kişileri ben iyice tanırım. Onların ancak almak için elleri, öz varlıklarını sevmek için kalpleri vardır, bir de hiç bir zaman hastalıktan başka nedenlerle ölmezler. Bütün üstler ve bütün rejimler onlar için iyidir, yeter ki sosyal durumlarına dokunulmaın. Kurnaz maçorlar (erkek kedi) çanakları her zaman dolu olan evlere bağlıdır bunlar, hanedana değil. Bu sabah şeytan sunağın üzerine çıkmıya görsün, aynı günün akşamı onlar sürü halinde şeytanın mahmuzunu öpmeye gelirler, ve ona tanrılarının varlığını yadsılarlar. Fazla olarak fedakârlıklarının inancını bana veren yüksek dereceli görevlilerim de vardır. Fedakârlıkları mı bak hele, aylıklarını almakta devam ettikleri sürece onları hesaba katabilirim, lâkin savaş gününde uzluk belgeleri ile pılı pırtılarını alıp en güçlünün yanına koşar-

lar, ya da bir ay sonra tekrar ortaya çıkmak üzere ayrılıp erazilerine çekilirler. Eğer bir ayaklanma olursa korkunç bay Dupin'in sunturacı yerine savunma için bir savaş malulünün paslı kısa kılıcını yeğleyecektim.»

Eğer anayasal yönetimine göre bir kral olsaydım, kendi kendime işte bunları söyliyecektim. Ne var ki meşrutî kral bunları pek hatırına getirmez, Tanrının bir lütfu olarak koştuğu tehlikeden bilinçli değildir. Tahtında o elmerdivenindeki kiremit aktarıcısı gibidir, sanki devrimlere karşı sigortalı imişcesine saltanatını sürdürmektedir. Bir avuç seçmeninin daha iyi temsilcisi olmak bahanesile halkın kesesinden dört bin veya beş bin küçük ailenin geçimine eşit bir ödeneği has hazinesine koydurur. Onun halkın pılını pırtısına elkoyan jandarmaları, perde çavuşları, onun için ellere kelepçe vuran jandarmaları, pekaz olan yedek zahiresinden ondalık ürün vergisini önceden toplayan okrtuva görevlileri, kışın ortasında ağaçların altından topladıkları kuru dal bağlarını zorla almak için kır bekçielri vardır, ekmeği kalmayınca ve hırsız da olmak istemeyen ve bu yüzden dilenenlere karşı harekete geçen kral savcıları... vardır. Bir meşrutî kral halkın bunu kötüleyebileceğini hiç sanmaz, o kadar ki krala bu haklı ve olağan görünür. Başını çok acıkmış arslanın ağzına güvenle sokar ve arslan homurdandığı zaman onu kırbaçlar. Küçük soylu yavrucuklarının yanlarında onların yerine kamçılanacak zavallı çocukları bulundurdukları gibi meşrutî kral'ın da sorumlu bakanları avrdır. Siz üç erk'in aralarındaki denge varlığından ötürü devrimlere karşı garantiniz bulunduğunu sanıyorsunuz, lâkin sizin üç erkiniz birbirine karşıt ve birbirlerinin köklerini kazan üç güçtür. Bir anarşi kaynağı olmamaları için onların üstünde eskilerin mitolocyasında belirtildiği kader tanrısı gibi saltık bir yetki olmaıldır ki onlara yasalarını zorla kabul ettirsin. Meclis ile krallık arasında yetki anlaşmazlığı patlak verdiği takdirde, örneğin bakanlar kurulunun görevden alınması ya da görevinde kalması konusunda gibiki her zaman bu üç erk arasında anlaşmamazlıklar yaratan bir konudur bu, böyle bir durumda yüce teslisinizdeki birliği yeniden kim kuracaktır? Meclisler ve meşrutî kral ilk günden son güne dek hiç bir ilerleme sağlamadıkları halde on yıl sürece birbirlerine haykırabilirler : Onları görevlerinden alacaksın, hayır almıyacağım. Eğer kral iradesini meclise bırakmak istemezse meclis bütçeyi red eder diyorsunuz. Ama kral sadece göğsü nişanlarla dolu bir kral, ya da meclisin ipleri ellerinde tuttuğu bir soytarı olmaya rıza gösterecek midir? Söyleyiniz bana Sistem, ona ordusuna başvurmayı öğütleyecek kişiler bulunmıyacak mıdır? Ya Bonaparte'ın kumbaracı erlerinin uyguladıkları biçim-

de gelip millet vekillerini alaşağı etmelerine ne diyeceksiniz? Bay Dupin arkalıksız uzun koltuğunda bunu dile getirmişti. Sanırım bunu yapamıyacaklardır diyorsunuz. Bununla birlikte sizden çok daha yakın akraba oldukları halkı iyice doldurdular Monseigneur.

Bir diğer yönden halk kendisinin hazırlamadığı yasalarınıza itaat eder, evet itaat eder, zira şimdiki kötü bir durumun iyi bir devrime yine de tercih edileceğini bilr. İyileştirmeler akıl yoluyla elde edilmeli, cebir ve zorla alınmamalıdır. Böyle olmakla beraber daha şimdiden sert hükümleri kapsıyan yasalarınız zorbalığa dönüşürse ve eğer önceden de ağır olan vergileriniz dayanılmaz bir duruma getirilirse hakkı ve adaleti elde etmek için halk ne yapacaktır? Ulusal meclise dilekçeler sunacaktırlar değil mi? Lâkin meclisin akıllı kişileri bu dilekçelerdeki uslup bozukluğuna gülecekler, şakacı bay Dupin yanlışları üzerine nükteler döktürecektir, Romalıların, gladyatörlerinde takdir ettikleri biçimde halkın zariflikle katlanmadığı saptanacak ve gündeme geçilecektir. Öyle ise zorba hükümdarlığından kurtulmak için onun ihtilâle sığınması mı gerekecektir? Sistem iyice görüyorsunuz, devrim size iki sonuç sunmaktadır ve bu sisteminizin icabıdır. Sakınınız bundan : Biri ya da diğeri, César, veya Spartacus başa geçeceklerdir. Fakat bu nedenler olmaksızın eşitliğe yönelik zekâların bu büyük heyecanlarına şaşmadınız mı? Bentlerle yolu kesilen ağır ağır, ama biteviye ilerliyen bir büyük nehirdir bu. Tüm uluslarda türe ile olgular arasında gizli bir savaş olmaktadır, kulak veriniz her yerde eğelenen zincir gürültülerini, tahtların ayaklarla yıkılmaya çalışıldığını işidecek ve anlıyacaksınız. Bu toplum prangalıları olan yoksullar, egemenliği altına girdiklerinden daha mı az insan olduklarını birbirlerine soruyorlar, güneşin doğuşundan akşama kadar bu toprağı ekenler sizlere, uşaklarınıza ve köpeklerinize saf, beyaz buğday üretirken kendilerine ancak kara ekmek mi sağlamakla yükümlülerdir ve nihayet onlar değersiz bir gübre midir ki sadece toprağın gür ürün vermesine yararlar. Bu savaş ortaçağda başladı, ne zaman son bulacağını hiç kimse bilmez. Şu kesindir ki hakkın olguya üstün gelmesine dek uluslar tam bir barrıştan yararlanamıyacaklardır.

Boranın karardığını gördüğünüzde boyun eğeceğinizi söylüyorsunuz, ne var ki baş kaldırmış halk kitlelerine, benim topuklarıma kadar yükseleceksiniz, daha yukarıya çıkmıyacaksın demeye gücümüz olacak mı? Bak şuna, işte benim oy sandığım, al onu taşa çal ve defol. Sistem, tarihi okudunuz, gereğinden bir gün fazla direndikleri için pişman olan bir çok kişilerin varlığını bilirsiniz. Eğer XVI. ncı Louis halkının isteklerini zamanında yerine getirseydi uğraşını belki de meşrutî

bir taht üzerinde sona erdirirdi. Tam zamanında boyun eğeceğinizi söylüyorsunuz, öyle mi? Şu halde bunu söylemekle siz halkı tanımadığınızı ortaya koyuyorsunuz. Bir kez halk devrimlerin akıntılarına itilirse onun en aşağı kesime dek inmesi gerekir ve o tasarladığı amacın ötesine geçer her zaman. 1830 da yalnız buyurultuları yürürlükten kaldırmak için silâha sarılmıştı, ilkin başarının sağladığı yüreklilikle darbelerini krallığa kadar uzattı, taht kalıntılarının üzerinden geçerek cumhuriyeti kucaklaması artık ona gerek oldu. Saflar arasında birdenbire bir kaç kırmızı bayrak dalgalandı, devrimin başı olan Lafayette herşeye hâkimdi eğer sakıntısı biraz noksan, yılmazlığı biraz fazla olsaydı krallık yerine belediye sarayında cumhuriyeti ilân edebilirdi. Ne var ki 1789'un emekdarı, gençlik yıllarını artık anımsamıyordu. Mutlak egemenlerin tehditlerini göğüslemediği için vatanına sövdü, hem de Orleans dukasının özel dostu idi ve ona Fransa'yı armağan etti. İhtiyar Lafayette'nin yerine Nepoleon'u koyunuz, o ya tahtı kendisi için alıkoyacaktı, ya da tahtı bir tekme ile yıkacak ve kendisinin güneşi olacağı cumhuriyet ülkeri ile Fransa'yı kuşatacaktı. (Mitolocyaya göre Atlas ile Pleion'un 7 kızları umutsuzluktan ötürü kendilerini öldürmüşler ve sonra şekil değiştirerek yıldız olmuşlardır.) X. uncu Charles'ın zamansız direnmesinin yapabildiği işte bu. Ey, şimdi küçük vesilelerden büyük sonuçlar çıkabileceğini öğrenmediniz mi artık?

Bana inanınız, şu ya da bu biçimde halkın kendine özgü işlere elatması gerektir. Eğer siz bile, istiye ona çıkış yolunu açmazsanız, bu yolu kendisi açacaktır zorla. Karşı koyamıyacağınız silâhlı bir sürü, evimize girmek isterse kapıyı kırmasını beklemeden onlara kapıyı bizim açmamız daha uygun değilmidir? Siz ona boyun eğseydiniz ulus bu fedakârlığınızı hesaba katabilirdi. Lâkin ayrıcalığınız saldırıya uğrasaydı... Düşsel olarak şöyle bir durumun hiç seyircisi oldunuz mu? Sokaklarda toplan boruları çalıyor, kişiler şuraya buraya koşuyorlar, silâh başına, silâh başına diye haykırıyorlar, çan kulelerinin tepelerinden hızlı bir tempo ile iç karartıcı tehlike işaretleri veriliyor, ufkun çeşitli yerlerinde uğursuz zayif ışınlar parlıyor, toplar ilkin aralıklı olarak gürlüyor, ve sonra biteviye gümbürdüyor, tıpkı küremizin yüzeyine inmiş bir kasırga gibi, daha sonra bir derin sessizlik dört bir yanı kaplıyor, ve eskimiş, yıpranmış toplum yapısının bütün bölümlerinde çatırdamalar duyulur... Bu düşler korkunç değil mi? Onların sadece uygulamaya konulduğunu görmek korkusu bile şimdiden bir musibettir.

3. üncü mektubun sonu.

YENİ DÜNYA — S: 3 - Rasih Nuri İleri'nin «Dr. Şefik Hüsnü Deymer» başlıklı renkli bir yazısı yer almakta. «**Fetva türü**»nde yazılmış olan yazıda R. Nuri diyor ki : «... eninde sonunda, Türkiye'deki T.K.P. nin stratejisi ve taktiği geniş ölçüde onun (Şefik Hüsnü) etkisi altındadır, ölünceye kadar da Merkez Komitesi üyesi ve Partinin Genel Sekreteri olarak kalacaktır.»

EMEKÇİ — S. 5 - Mihri Belli'nin kurduğu TEP Partisinin yayın organı oldu. Bu sayıda program ve tüzük yeralmakta.

Kendi kendilerini «proleteryanın öncü müfrezesi» diye tanıtmaya çalışan «EMEKÇİ»ler bu sayıda ayrıca tehditkar - kınayıcı bir tavırla başlattıkları polemikle, «küçük burjuva dönüşümcüsü» Ecevit'e muhatap olmağa çabalamaktadırlar (!)

«Proleteryanın öncü müfrezesi» «EMEKÇİ»ler, «küçük burjuva dönüşümcüsü» Ecevit'e şöyle diyorlar : «Ama İnönü'nün koltuğu altında politik kariyerine başlamak ve uzun yıllar sürdürmek gibi bir güvence her kula nasip olmaz ki! Ecevit İnönü'nün gölgesi altından yeni çıkmıştır. Demokratik - sol politikada ilk adımlarını atıyor sayılır. Şimdiden faşizmin hedefi olmuştur. Sosyalistler ise çok eskilerden beri boy hedefidir. Ve faşizm demokratik güçlerin gafleti yüzünden gelip çatarsa bu kez ayırım da olmayacaktır.»

TÜRKİYE DEFTERİ — S: 17 - «Zorlu Göçmen: FAHRİ ERDİNÇ»e hasredilmiştir.

İLKE — S: 15 - «Bir Provakasyon Çizgisi : PDA» adlı ilginç bir yazı yer almakta.

KİTLE — S: 50 de 3. sayfasını «Sosyal Demokrasi»ye ayırmış. Bu yazıdan anlaşıldığına göre 'işçi sınıfının keskin sosyalistleri' günümüz sosyal demokrat hareketlerini anlamaya başlamışlar.

Yazmak ve nutuk atmaktan okumaya fırsat bulamayan TSİP'lilerin, Behice Boran'a yakınlığı bilinen «Bilim Yayınevi»nin çıkardığı «Bilimsel Sosyalizm ve Sosyal Demokrasi» adlı kitabı dört ay sonra okumak zahmetine katlanmalarında pragmatik bir neden olsa gerek!

S. 52'de «Ecevit Almanya'ya nasıl ve neden gitti» yazısı ile Ecevit'in izini sürmekte devam ediyorlar. Ancak aynı yazıda Almanya Sosyalist Partisi'nin rumuzunu SPD yerine devamlı olarak SDP yazmalarında nedeni anlamak güç! Bu bilmeceyi çözebilmek için Tür-

kiye'deki kavram kargaşalığının baş sebebi olan küçük-burjuva psikopatolojisi üzerinde ihtisas yapmış psikiyatr olmak lazım.

Kullandıkları SDP rumûzu neyi ifade etmektedir? Şayet bu rumûz Sosyal, Demokrat, Parti kelimelerinin başharflerinden oluşturulmuşsa bu Alman Partisi'nin ismi «Sosyal Demokrat Parti» değildir. Yoksa, ayrıca açıkça yazdıkları gibi, TSİP'liler mi bu Parti'ye «Sosyal Demokrat Parti» adını taktılar? Eğer böyleyse «Almanya Sosyalist Partisi»nin gerçek, İkinci Enternasyonal'den gelme, yani Sosyal Demokrat Çizgi'de bir parti olmasına kızıp kendilerinin «Bolşevikçilik oynayan» sosyalit parti anlayışını ayırmak için bu tahrife tevessül etmişlerdir.

GERÇEĞİN SESİ — Gayri muntazam aralıklarla yayınını sürdürüyor.

BİRİKİM — Sayı: 1 - Mart 1975 - Birikim Yayımcılık Koll. Şti. adına «Aylık Sosyalist Kültür Dergisi» olarak çıktı.

AŞAMA — Sosyalist Çeviri Dergisi - Şubat 1975 2'nci sayısı çıktı.

YURT DIŞINDAKİ SOL AKIMLAR VE GÜNCEL BİR KESİT

Bugün ana sorun şudur ki : Türkiye'de Sosyalizm, Devlet teminatına (legaliteye) kavuşacak mıdır, yoksa «Türk Solu», bizim (halkımızın) gıyabımızda tartışılan bir dünya problemi olarak kalacak mıdır? Bu sorun, önümüzdeki - çok uzun olmayan bir süreçte - aydınlanacak ve Türkiye'mizin kaderini belirleyecektir.

İlerki sayfalara aldığımız iki fotokopi, «Türk Solu» hakkında dışarıda yapılan tartışmalardan aktüel bir kesittir. Bunlardan ilki «co-existance solu»nun İngiltere'de çıkan «İşçinin Sesi» gazetesinden, ikincisi ise «Hür Dünya(!) solu»nun (ICLC, Milletlerarası İşçi Birliği) yayın organı olan «Yeni Kitle» gazetesinden alınmıştır.

Okuyucu bunlara bakarak, yurt dışındaki bu iki büyük - birbirine zıt - örgütün mücadele çizgisi ve bunların yurt içindeki tesiri hakkında objektif bir fikir edinebilecektir.
KATKI, «Hür Dünya (!) solu»nun yurt içindeki ezici müessiriyetine karşı okuyucuyu uyarmak için, «co-existance solu»nun bazı iddialarını da vermeyi uygun görmüştür.

Okuyucu görecektir ki, Yeni Kitle'nin yazdıklarını her zaman bizim sol yayın organlarından - bilhassa adaş gazete Kitle'den - okuyup öğrenmektedir (!) Ama herhalde «co-existance solu»ndan gelen iddiayı pek işitmemiştir.

Türkiye'de Sıkıntı

Oto ve diğer endüstrilerde geniş işçi çıkarmaları sebebiyle, büyük bir ihtimalle Türk işçileri geriye dönmek mecburiyetiyle karşı karşıya kalacaklardır. Fakat Türkiye'de onları senelerce önce bıraktıkları durumdan çok daha kötü işsizlik, büyüyen enflâsyon, un, şeker, pirinç, yağ ve bütangazı gibi günlük ihtiyaçların yokluğu karşıyalayacaktır.

Ekonomi ile birlikte, hükümet de iflâs halindedir ve askerî bir darbe ihtimali kuvvetlidir. Sosyal Demokrat Ecevit, Kıbrıs meselesinin yarattığı tansiyondan yararlanarak, akla gelebilecek her türlü soysuz oyunlarla, ülkede kaosu ve karışıklığı en yüksek dereceye çıkarmıştır. Korutürk'ün son olarak hükümeti kurmak için vazifelendirdiği Sadi Irmak gibi çürümeye yüz tutmuş tarih kalıntısı politikacılar, bu karışıklığı ve bunalımı devam ettirmekten başka bir şey yapmayacaklardır.

Şu elverişli şartlar altında Orta Doğu savaşı sebebiyle, "devletin güvenliği" bahanesi altında CIA, Portekiz tipi "ilerlemiş" bir darbe ile askerî yönetimi yerleştirmek isteyebilir. Sovyetler Birliği'nin Türkiye sınırları kenarında beklediği bahane edilerek, CIA/NATO/askerî "Millî Beraberlik" hükümeti geçen seferkinden daha kolay bir şekilde yerleştirilebilir. NATO baskısı altında bir askerî idarenin yerleşmesi, Rockefeller'in esir-işçi "ilerleme" projelerinin planlandığı şekilde ilerlemesini garantileyecektir. Fakat Rockefeller, İşçi Birliği'nin ileri ilmi görüşleri ile hazırlıklı kızgın Türk işçi sınıfının daha önce davranıp onu yok edeceğini hesaba katmamaktadır.

Alman "ekonomik mucizesi" artık sona ermiştir. Bu mucizeyi gerçekleştirmek için kullanılan yabancı işçiler, şimdi Orta Doğu, Güney Amerika ve Kuzey Afrika'daki esir-işçi yerleşme projelerinde ölmek üzere çalışmaya namzet gösterilmektedirler. Geçtiğimiz günlerde açıklanan, Libya ve İran'ın Türkiye'den işçi almak üzere görüşmelere başlayacağı haberleri de bunu ispatlamaktadır.

Türk işçilerinin, bu yüzyılın sonuna kadar, bütün dünyada işçi hükümetini gerçekleştirebilecek tek sosyalist kuvvete, yani Milletlerarası İşçi Birliği'ne katılmaktan başka çıkar yolları yoktur. Bunu dışındaki her türlü hareket onun yıkılışıyla sonuçlanacaktır.

SOLIDARITY 25¢

SOLIDARIDAD US$.25

NY SOLIDARITET

NUOVA SOLIDARIETÀ

8-seitige Ausgabe

NEUE SOLIDARITÄT DM-30

νέα ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

YENİ KİTLE

Avrupa'da,
Güney ve Kuzey Amerika'da
milyonlarca işçi,
dokuz lisanda çıkan Yeni Kitle'yi okumaktadırlar.

Aşağıdaki yazı, Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi organı ATILIM gazetesinin 1975 Ocak sayısından alınmıştır. Güncel önemi olduğu için aynen aktarmayı uygun görüyoruz.

Savaş çizgisi

TKP kurulduğu günden bu yana, iki düşmanla, iki ateş boyunda savaşagelmiştir. Baş düşman emperyalizm ve onunla işbirliği kuran sömürgen sınıflar, onların hükümetleri. NATO'ya yaslanan kodaman burjuvazi, ulusal bağımsızlık düşmanı kesilen militarist klik – paşalar. Bu kesimde savaş kırankırana gidiyor.

TKP, bir de işçi sınıfının içine sızan ters akımlara karşı, Komünist Partisini içinden vurmak istiyen burjuva ajanlarına karşı ölüm, kalım savaşı sürdüregelmiştir. Bu savaş bugün çok daha sert ve açık bir nitelik taşımaktadır. Sınıf savaşları sertleştikçe, Komünist Partisi yığınlara indikçe, örgütsel bakımdan Leninci ilkelerden yürüdükçe oportünistlere, polis ajanlarına, her soydan ve boydan likidatörlere karşı savaş keskinleşiyor. Savaş mantığı böylesine diyalektiktir.

Burjuvazi, öteden beri, Komünist Partisine yalnız kaba kuvvetle, ölümle saldırmamıştır. TKP'ni içinden yıkmak, içinden vurmak, onu kendisinin kuyruğuna bağlamak, onu avuçları içine almak taktiğine ayrı bir önem vermiştir. TKP'nin kurucuları: M. Suphiler, E. Nejatlar, Salih Hacıoğlu, Affan Hikmetler ve onlardan sonra gelen kuşaklar, parti içinde Marksçı-Leninci ilkeleri yozlaştıranlara karşı, burjuva ajanlarına, provokatörlere karşı çetin bir savaş yürütmüşlerdir. TKP, zaman zaman bunların karalistelerini gazetelerinde yayınlamış, açıklamıştır. Doktor Hikmet Kıvılcımlı bunlardan biridir. 1929 tutuklamasında partiye en iğrenç alçaklığı yapmıştır. Partiyi bölmüştür. İzmir'de, lümpenlerden kurduğu bir provokatör grubun eliyle TKP'nin onurunu lekelemiştir. Komünist moralı olmıyan bu yaratık TKP'den kovulmuştur. Bu akıl hastası, megaloman, Ş. Hüsnü Değmer'in çömeziydi. Tencere yuvarlanmış, kapağını bulmuştu. Provokatör Mihri Belliyi partinin başına saran doktor Şefik Hüsnü olmuştur. Merkez Komitesine, Politik Büroya sormadan bu Troçkisti, şövenist avantüristi parti yönetimine almıştır. Mihri partiden kovulmuştur. Ş. H. Değmer, daha 1937 yılında, Politik Büro kararıyla yönetimden çıkarılmıştır. Fakat, parti sekreteri ve sorumlu yoldaşların zindanlarda yatmasından yararlanmış, partinin başına yeniden bela kesilmiştir. Hasan Ali Ediz gibi gizli MİT ajanları, Değmer'in koltuğu altında TKP'nin içinde yuvalandılar.

Burjuvazi, bu son zamanlarda, özellikle Maocuları, kendilerine «ihtilâlci» mihtilâlcı gibi adlar yakıştıran Perinçekçileri TKP'nin üzerine sürüyor. Bu soysuzlar, TKP'nin savaş geleneklerine, savaş tarihine kirli ellerini uzatıyorlar. Doktor Şefik Hüsnü gibi birisini M. Suphi'lerle yanyana koyuyorlar. Ş. H. Değmer, M. Suphi yoldaşın can düşmanıydı. Partinin birleştirici 1. Kongresini, 1922 Ağustosunda, Ankara'da yapılan II. Kongresinin kararlarını tanımamıştır. Entrika, ayak oyunlarıyla partinin başına gelmiştir. 1926 Viyana Konferansında, Vedat Nedim Tör gibi bir polis ajanını partiye sekreter yapmıştır.

Maocular, şimdi böylesi bir adamı kendilerine «başbuğ» tanıyor, Sadrettin Celâl Antel gibi, 1907'lerden Lenin'i izlemiş bir komünisti yere batırmak için iğrenç iftiralara başvuruyorlar. Maocular, bunları yaparken, bütün hınçlarıyla Sovyetler Birliği'ne saldırıyorlar. M. Suphi'ye böylece saldırıyorlar. Türk komünistlerine Marksizme-Leninizme bağlılığı, Sovyetler Birliği'ne en derin saygıyı, Sovyetler Birliği Komünist Partisiyle kardeşliği M. Suphi aşılamıştır. Bunu hiç bir güç sökemez, kazıyamaz Türk komünistlerinin yüreklerinden!

Maoculara – karşıdevrimci ajanlara karşı savaş, işçi sınıfının birliği için savaştan ayrılamaz. Sahtecilere, Maoculara, Kıvılcımcılara karşı savaş, faşist saldırılara savaşla örülüdür. Savaş, sonuna kadar!

1.3.1975 Cumhurbaşkanı Fahri Korütürk hükümeti kurmakla yeniden Profesör Sadi Irmak'ı görevlendirdi. - Şişli 19 Mayıs Mağazasında, Sosyal - İş Sendikası üyesi işçilerin grevi.

2.3.1975 Antalyalıların coşkun gösterileri ile karşılanan CHP Genel Başkanı Ecevit, Cumhurbaşkanı Korutürk'ün son uyarılarına parti olarak katıldıklarını bildirdi. - İzmit'in Yarımca Bölgesinde kurulu Anadolu Demir-Döküm Sanayii fabrikasında DİSK'e bağlı Türkiye Maden - İŞ sendikasının grevi bir yılı doldurdu.

3.3.1975 Tekstil İşkolunda, İzmir'de 1500 işçi çalıştıran Pamuk Mensucaatta lokavt uygulaması başladı. - ABD'nin bütün dünyada 300'ü büyük, 1000'i küçük olmak üzere 1300 askeri üssünün bulunduğunun açıklanması - İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi, **İLERİ** Gazetesi hakkında soruşturma açtı. Neden; yayın yoluyla komünizm propagandası yapmak ve örgüt kurmak. - Irmak, hükümeti kurma çalışmalarına Ecevit ve Feyzioğlu ile görüşerek başladı.

4.3.1975 Eski TİP Genel Başkanı Behice Boran yeni sosyalist partinin nisan ayı içerisinde kurulacağını açıkladı. - İki fabrikada işçilerin direnişi... Özusta Yün İplik Fabrikasında çalışan 103 işçi sözleşme görüşmelerinin kesilmesini haftalık ücretlerinin ödenmemesini ve işyerinde iş güvenliği koşullarına uyulmamasını ve Kâğıthane'de Kandemir Demirçekme Fabrikasında çalışan 37 işçi, 3 işçinin tazminatlarının ödenerek işten çıkarılmasını protesto gerekçesiyle direnişe geçti. İşçiler hiçbir sendikaya bağlı değil... - Demirel-Irmak görüştü. Cepheci partiler Irmak'ı engelliyor.

5.3.1975 MSP, Irmak'a olumsuz cevap verdi.

6.3.1975 Tofaş ve Renault otomobil fabrikalarında çalışan 5 bin işçi, DİSK'e bağlı Maden - İş sendikasına geçti. - DİSK bir bildiri yayınlayarak «270 bin üyesiyle demokratik tüm haklarını kullanacağını» açıkladı. - İleri Gazetesi Müdürü ve İYÖKD'ten iki kişi İ.D.G.M. ce tutuklandı. - DP «CHP dışında hükümet mümkündür.»

7.3.1975 TİP'in eski başkanlarından Mehmet Ali Baydar Sosyalist Parti (SP) adıyla bir parti kurmayı kararlaştırdı. - Ereğli Kömürleri İşletmesi Kilimli bölgesinde, meydana gelen metan degajı sonunda kömür altında kalan 4 işçiden üçü öldü, biri de yaralı olarak kurtuldu.

8.3.1975 İşçi Kurultayını açan Türk - İş Başkanı, lokavt uygulamaları için «Fabrikaları biz işleteceğiz.»

10.3.1975 A.B.D. Dışişleri Bakanı Henry Kissenger Ankara'ya geldi. - Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesinde başlıyan Aydınlık dâvasına savcı 26 kişi hakkında 15 yıla kadar ağır hapis cezası istedi.

11.3.1975 A.B.D. Dışişleri Bakanı Henry Kissenger Ankara'da parti liderleri ve yetkililerle görüştükten sonra Türkiye'den ayrıldı. - Portekiz'de kara ve hava kuvvetlerine bağlı sağ eğilimli birliklerin başlattıkları darbe girişimi bastırıldı. Ayaklanan kuvvetler teslim oldu. - Kamboçya'dan gelen son haberler, ülkede Lon Nol yönetiminin can çekiştiğini gösteriyor. CIA'nın Prens Sihanuk'u devirmesinden sonra Kamboçya'da yönetimi ele alan Lon Nol radyoda yaptığı

konuşmada «Ulusun tehlikede olduğunu açıkladı.» Khemer Kurtuluş» örgütü başkent Pnom Pen'e giden tüm kara ve su yollarını kesti. - Türk - İş'in düzenlediği İşçi Kurultayı'nın son gününde Halil Tunç «Erken seçim gerekli.» - Irmak CHP'nin dışarıdan destekleyeceği DP Teknokratlar hükümeti için çalışıyor.

12.3.1975 Portekiz'deki darbe hareketinde Amerika'nın parmağı olduğu söylentileri ağırlık kazanıyor. - İşverenler «Lokavt uygulanan yerleri biz işletebiliriz» diyen Türk - İş Başkanı Halil Tunç'u eleştirdi. - Sadi Irmak, ikinci turda da olumlu sonuca ulaşamadı.

13.3.1975 Hükümeti yeniden kurmakla görevlendirilen Irmak görevi iade etti. - Almanya'da bulunan Ecevit, Bonn'da ABD'nin Bonn Büyükelçiliğinden bir yetkili ile gizli görüşme yaptı. - Northern Elektrik'te direniş yapan işçilerden 27'sini polis gözaltına aldı.

14.3.1975 Cumhurbaşkanı Korutürk hükümeti kurma çalışmalarına yeniden başladı. - Portekiz'de bütün bankalar millileştirildi. - Türk-İş Başkanı lokavtla ilgili olarak işverenleri cevapladı: «Sefaletin olduğu yerde refah tehlikededir.»

15.3.1975 Portekiz'de bankalardan sonra yerli sigorta şirketleri de devletleştirildi.

16.3.1975 Resmi Gazete'de yayımlanan bir Bakanlar kurulu kararı ile Özel Sektöre ihracat koşuluyla sigara fabrikası kurma olanağı sağlandı. - Türkiye Gazete Sahipleri Sendikasının bir açıklaması : Ekonomik ve mâli şartların gittikçe ağırlaşması karşısında, aşağıda adları bulunan gazeteler 17.Mart.1975 Pazartesi gününden itibaren satış fiyatlarını 150 kuruş olarak tespit etmek zorunluğunda kalmışlardır. Türk okuyucusunun gazetelerin sadece varlıklarını korumak düşüncesiyle aldıkları bu kararı anlayışla karşılayacağı ümidindeyiz. Cumhuriyet, Dünya, Ekspres (İzmir). Günaydın, Hürriyet, Milliyet, Orta Doğu, Sabah, Son Havadis, Tercüman, Veb Ofset yayınları, Yeni Asır (İzmir). Yeni Ulus (Ankara), Barış (Ankara). Adalet (Ankara). Yeni Asya. (Not Yeni Ortam fiyatını arttırmamıştır.)

17.3.1975 Korutürk, Ecevit ve Demirel'i kabul ederek hükümet kurma çalışmalarına devam etti.

18.3.1975 Korutürk, Erbakan, Bozbeyli ve Feyzioğlu ile görüştü. - 6 aydır grevde bulunan İstanbul Matbaasının 10 işçisi ölüm orucuna başladı.

19.3.1975 Ecevit, Cumhurbaşkanının Başbakanlık teklifini kabul etmedi. Korutürk hükümet kurma görevini Demirel'e verdi. - Türkiye'de petrol aradığını açıklıyan BP'nin ruhsatı olmadığı ve şirketin Türk kamuoyunu yanılttığı ileri sürüldü.

21.3.1975 İstanbul Belediyesi Cenaze Müdürlüğü imamlarından İzzet Yeşilbaş, komünizm propagandası yaptığı gerekçesiyle tutuklandı. - A.D.G.M.si TSİP Ankara İl Başkanı ve 2 arkadaşını tutukladı. İddia: Gizli örgüt kurmak.

23.3.1975 Lokavt uygulamalarını protesto için İzmir'de düzenlenen mitingde konuşan Türk-İş Başkanı Halil Tunç, işçilere «**Lokavt yapılan fabrikalardan ayrılmayınız. Üretime devam ediniz. Sizin de orada**

payınız vardır.» dedi. - Irak Kürtlerinin lideri Molla Mustafa Barzani'nin Amerika Birleşik Devletlerine sığınmayı düşündüğü iddia edildi.

24.3.1975 Kuzey Vietnam ve ulusal kurtuluş kuvvetleri Hue'nin 30 kilometre kadar Kuzeyinde Güney Vietnam tank ve deniz piyade birliklerinin oluşturduğu savunma hatlarını ele geçirmişler, Güneydeyse şehre 32 kilometre yakınlıktaki Phu Doc kasabasındaki savunma hattını bozmuşlardır. Güney Vietnam birlikleri panik halinde kaçışıyor. - İtalyan Komünist Partisi siyasal güçleri uzlaşmaya çağırdı.

25.3.1975 Suudi Arabistan Kralı Faysal bir suikast sonunda yeğeni tarafından öldürüldü. - Marmara denizinde petrol arayan geminin sahibi olan şirketin ortaklarından biri de CIA. - Kürtlerin Irak'ta yenilgiye uğraması üzerine Güney Doğu sınırlarımızda beliren tehlike yüzünden, Millî Güvenlik Kurulu, hükümete Mardin, Diyarbakır, Siir ve Hakkari'de sıkıyönetim ilân edilmesi için öneride bulundu.

26.3.1975 Adana'da 17 bin işçinin çalıştığı Tekstil Fabrikaları sahipleri, işçilerin yıllık kanunî izinlerini topluca kulandırarak işyerlerini 14 nisan'dan itibaren 3 hafta süre ile kapatmayı kararlaştırdılar. - ABD Dışişleri Bakanı Kissenger, Ortadoğuda yeni bir savaşın çıkması halinde Amerika'nın bu savaşa karışmasının kaçınılmaz olduğunu açıkladı.

27.3.1975 «İşçilerin fabrikaları işletecekleri» iddiası üzerine sorulan bir soruya, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Başkanı Halit Narin, «Öyle bir durum olursa, o zaman rejim değişiyor demektir ve öyle bir durumda biz herkesten önce gider, fabrikalarımızın anahtarını Cumhurbaşkanı'na veririz. Eğer tabii Cumhurbaşkanı da yerinde kalırsa» cevabını vermiştir.

28.3.1975 Federal Almanya parlamentosunun SPD üyelerinden müteşekkil yedi kişilik bir grup, Türkiye'nin Kürtlere güney sınırını açması için bir çağrı yapılmasını istemişlerdir. - 9 Demokratik Parti milletvekili partilerinden «beynelmilel komünizm» tehlikesinin ülkemizi kapladığını ve M.C.'yi destekleyeceklerini belirterek istifa ettiler.

29.3.1975 Ankara'da öğrenci olayında dövülen Veli Yıldırım hastanede öldü. - Vietnam Ulusal Kurtuluş Kuvvetleri Saygon'un kuzeydeki son kalesi DA NANG kentini de ele geçirdi.

30.3.1975 Ülkü Ocakları Başkanı «İstihbarat ekiplerimiz Devletten daha güçlü çalışır.»

31.3.1975 M.C. hükümeti kuruldu. - AP 16, MSP 8, CGP 4 MHP 2 üyelik aldı. - Demirel Başbakanlığa, Erbakan, Feyzioğlu ve Türkeş Başbakan Yardımcılıklarına getirildiler... - Ecevit, «Bu bir azınlık hükümetidir.» dedi.

Sahibi : A. E. Güran; Yazı İşleri Sorumlusu : Nuray Güner; Aylık Siyasi Dergi Her ayın ilk haftasında çıkar — İlân kabul etmez — Yazışma adresi : Evkaf Sokak Akal Han No. 17/11 Çemberlitaş/İstanbul — Gönderilen yazılar yayınlansın veya yayınlanmasın geri verilmez. — Yıllık Abone 50.— TL. 6 Aylık 30.— TL. Dizildiği yer ALTUĞ Matbaası, Basıldığı yer ZAFER Matbaası. Genel Dağıtım : DER-DA. Cağaloğlu Yokuşu, Kemaliye Han No. 4/14. İstanbul